

Estiu 2014

La primera campanya paneuropea vista des de Catalunya

Josep Xurigué

Doctorand en Ciència Política

Assessor municipal a l'Ajuntament de Badalona

@josepxurigue

Hem viscut unes eleccions singulars. Per primera vegada poden ser decisives per a l'elecció de la presidència de la Comissió Europea (CE). L'objectiu d'aquest article és reflexionar sobre l'avenç que han significat en la construcció del *demos* comú i dels partits polítics paneuropeus.

El nou Tractat de Lisboa permet donar legitimitat a les institucions europees amb la possibilitat que el cos electoral europeu -via Parlament Europeu (PE)- elegeixi la presidència de la CE. Tot i que el mateix article, ambigu, atribueix una funció al Consell Europeu. Així, la cancellera Merkel deixà entreveure al final de la campanya que la presidència de la Comissió no el triaria només el Parlament.

La negociació entre Merkel, els interessos dels diferents estats i la majoria al Parlament Europeu quedava servida en una expressió més de la complexitat de l'iter decisor a la UE. Una dificultat que allunya la ciutadania d'aquestes institucions en no fer-les intel·ligibles.

Respecte als partits polítics europeus, les famílies europeistes han estat qui més han empès la novetat de l'empoderament de la ciutadania, via PE, per elegir la presidència de la CE. El Partit dels Socialistes Europeus (PSE) va designar l'1 de març a Roma, en primer lloc, el seu candidat comú: l'actual president del PE **Martin Schulz**. Pocs dies després, i sense el suport intern concitat per Schulz, el Partit Popular Europeu (PPE) reunint a Dublín elegia l'expremier luxemburguès **Jean Claude Juncker**, exresponsable de l'Eurogrup.

De Schulz se n'ha destacat la seva proximitat a la gent i les seves diferències amb la cancellera. El seu discurs no ha estalviat crítiques als excessos dels banquers, combinat amb la reivindicació de l'economia productiva. A Juncker se li retreu la resistència als canvis normatius per mantenir l'estatus fiscal de Luxemburg, un retret que emfasitza la contradicció d'aquest fet amb l'actual situació social i financera.

El PPE és fruit de diferents tradicions nacionals: des de formacions amb tradició europeista, fins a partits conservadors euroescèptics com Forza Italia o no respectuosos amb les llibertats com FIDESZ a Hongria. El PSE, també heterogeni internament, estigué en l'avantguarda a favor que la majoria del PE elegís la nova presidència de la CE: va sol·licitar un pacte previ a les eleccions, perquè es respectés el dret del partit guanyador a proposar candidat o candidata.

El PSE amb la seva xarxa d'activistes de *city groups*, pretén crear un partit de baix a dalt. Ha pretès la mobilització del vot dels electors progressistes, un vot que s'absté més a les europees,

per mitjà de la campanya **#knockthevote**; un porta a porta massiu inspirat en el realitzat per Hollande l'any 2012.

Després dels dos grans partits, l'Aliança Liberal i Democràta Europea (ALDE) presentava com a candidat l'exprimer ministre belga **Guy Verhofstadt**. Els Verds amb l'alemanya **Ska Keller** i l'agricultor francès **José Bove**, i l'Esquerra Europea amb el dirigent de Syriza **Alexis Tsipras**, completen els candidats de les grans famílies polítiques.

Els Verds, i principalment l'Esquerra Europea -amb un programa confrontat a les polítiques de la troika-, surten dels consensos bàsics del món institucional europeu per reclamar una transformació radical, amb un discurs proper als sentiments i les preocupacions de la gent.

Punt i a part mereixen els partits euròfobs, representants de l'extrema dreta a França, com el Front Nacional guanyador de les eleccions; la victòria de l'UKIP al Regne Unit, el cas d'Alba Daurada a Grècia, l'augment de vot de la formació de l'holandès **Geert Wilders** i de formacions neonazis que, per primera vegada, obtenen escó a Alemanya i Suècia.

Quant a l'espai de comunicació comú, la construcció d'un demos europeu a partir de les diferències de tradició dins de cada família política, i amb les distàncies a franquejar ha trobat en les xarxes socials una eina aliada. La campanya ha facilitat l'aparició de comptes de Facebook i Twitter, preguntes online a Twitter als candidats i, fins i tot en el cas del PSE, d'una campanya al territori i 2.0 per arribar a 12.000.000 de llars amb el porta a porta.

A banda dels hashtags a twitter de cada candidatura, hi ha hagut espais comuns de debat a les xarxes: hashtags com **#EP2014 #TellEurope #NotreEurope**, de fundacions i institucions que han actuat d'espai comú per deliberar.

Una novetat important per acostar els candidats i candidates a la presidència de la CE i al PE a la ciutadania, ha estat la celebració de **debats presidencials** a Euronews i d'altres cadenes de televisió celebrats en capitals com ara, Maastricht (28 d'abril), Florència (9 de maig) i Brussel·les (15 de maig).

La mateixa nit que a l'Estat se celebrà el debat entre els caps de llista Elena Valenciano i Miguel Arias Cañete, s'havia emès el debat europeu. Els comentaris generals tant a les xarxes socials com entre els periodistes no deixaren cap dubte sobre la major agilitat del debat europeu per la limitació dels temps i pels candidats centrats en les qüestions actuals i de futur: **Ucraïna, atur, extrema dreta, referèndums d'autodeterminació, el Tractat de Lliure Comerç UE-EUA, etc.**

A Catalunya la proximitat de la consulta del 9N ha fet que el component plebiscitari fos cabdal. Ho testimonien la participació 10'5 punts percentuals superiors a la de les eleccions al PE de 2009, i 1,86 punts per sobre del conjunt de l'Estat, la victòria electoral d'ERC, la millora dels resultats d'ICV-EUIA i el notable retrocés electoral del PSC.

TV3 va celebrar un debat plural i més àgil que l'estatal entre els caps de llista catalans (Javi López, PSC; Ramon Tremosa, CiU; Josep M. Terricabras, ERC-NECAT-SI; Ernest Urtasun, ICV-EUiA, Santiago Fisas, PPC i M. Teresa. Giménez, cap de llista d'UPyD). Dividit en dos blocs, socioeconòmic i del dret a decidir, les intervencions se centraren en el nostre país. D'altra banda, el debat va mostrar una certa entesa catalanista entre candidats: una dada que diferencia l'arena europea de l'arena catalana.

ERC amb el *hashtag* **#noupais**, i la campanya "Comença a Europa el #noupais", mostrà la seva prioritat. Tot i que l'aliança amb NECAT i la candidatura **d'Ernest Maragall** contribuï a eixamplar el seu espai socialdemòcrata. Un fet refermat pel suport explícit que, en alguns moments, es mostrà cap a Schulz.

El PSC amb **#CanviemEuropa** i Aturem Rajoy tenia un doble objectiu: subratllar la pertinença al PSE i de voluntat d'alternativa a Europa, i el rebuig al govern del PP. El míting de la Vall d'Hebron, amb la presència de Martin Schulz, Manuel Valls i Felipe González, i els temes que s'hi abordaren, insuflaren també aire paneuropeu a la seva campanya.

CiU amb la intensa participació electoral del seu líder i president de la Generalitat, especialment en els darrers dies de campanya, buscà un objectiu plebiscitari de suport a **Artur Mas**, tot i les diferents posicions dels socis de coalició i la pertinença a diferents famílies europees. ICV-EUiA amb nou candidat, **Ernest Urtasun**, aconseguí reforçà la valoració més enllà del seu partit i dels seus electors, amb un discurs juvenil, de temes europeus i confrontat amb la troika: "**Els nostres Drets, la nostra dignitat**" i "**Fuck the Troika**". Arrossegà vot emocional i jove.

En darrer terme, el PPC amb **Santiago Fisas** féu una campanya de poc perfil català i patí la dificultat de les declaracions masculistes del seu cap de llista. A més del llast a Catalunya de la posició del PP en relació al procés sobiranista, a banda de l'actual situació socioeconòmica. La intensitat de la irrupció de **Podem-Podemos**, també a Catalunya, s'alçà amb 5 diputats europeus sense que els sondejos demoscòpics ho detectessin, obliguen a reflexionar sobre l'emergència d'una nova política i el cansament de l'electorat.

Finalment, considero que la millora de la democràcia europea requereix que el procés d'elecció de la presidència de la CE reforci el PE. Caldria aprofitar la campanya per avançar cap a una visió més democràtica del procés institucional. En tot cas, el projecte europeu amenaçat per l'atur, el conflicte a Ucraïna i la força dels extremismes requereix acords i eficàcia en les polítiques socioeconòmiques.

A Catalunya i a l'Estat, l'impacte de la campanya paneuropea ha estat moderada. A Catalunya dos caps de llistes, Schulz i Keller han participat en actes. Tot i que la influència del 9N en el 25M ha estat notable, la retransmissió del debat europeu –també a l'Estat–, i les aportacions paneuropees dels representants catalans, més en el centresquerra, han estat significatius.

Els comicis han llegat l'afebliment dels dos grans partits estatals. La victòria d'ERC-NECAT-SI a Catalunya i la desorientació de l'electorat per la ineficàcia de les polítiques i el retrocés en benestar, l'han fet decantar-se per noves forces polítiques amb menys estructura i de llenguatge proper.

La fragmentació política, especialment, al centresquerra i l'increment de les pulsions populistes, conforma un complex escenari que requerirà més democràcia i eficàcia en el funcionament de les institucions i en la implementació de les polítiques públiques.

